

§ 211

Motion (L) om delfinansierad skolskjuts

Ärendenr 2024/892-1.1.1.5

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Reservationer

Ylva Mjördell (L), Fredrik Hjälte (L) och Thomas Söderström (L) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Fredrik Hjälte (L), Thomas Söderström (L) och Ylva Mjördell (L) har lämnat in en motion om delfinansierad skolskjuts. Kommunfullmäktige har 2024-05-20 § 81 beslutat att motionen får ställas och överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Motionärerna skriver att allt fler elever i Luleå väljer att gå i en annan skola än den anvisade skolan. Elever som valt en annan skola än den anvisade kan bli beviljad skolskjuts enligt kommunens riktlinjer om det inte innebär en ökad ekonomisk eller organisatorisk belastning. I många fall väljer elever skolor som ligger längre bort och då blir kostnaden högre än kommunens riktlinjer vilket automatiskt leder till att eleven blir nekad skolskjuts. Motionärerna menar vidare att för elever som väljer att gå i annan skola än anvisningsskolan så innebär det att föräldrar måste skjutsa sina barn eller bekosta resan själv, vilket inte alla familjer har råd eller möjlighet till. Detta, menar motionärerna, skapar ett utanförskap där bara vissa elever kan välja en annan skola än den anvisade. Liberalerna skriver i motionen att det fria skolvalet är tänkt att ge elever och föräldrar möjlighet att välja den skola som passar bäst, men menar att om ekonomin blir en begränsande faktor minskar valfriheten. Liberalerna i Luleå menar att om kommunen åtminstone delfinansierar skolskjutsen inom det fria skolvalet så ökar jämlikheten i Luleås skolor och att fler elever får möjlighet att välja.

Med anledning av vad som står skrivet i motionen föreslår motionärerna att: Luleå kommun står för kostnaden som motsvarar den resa eleven skulle haft rätt till om eleven valt att gå i dennes anvisade skola, alternativt ersätter hela resan om den kan ske till en lägre kostnad än resan till anvisad skola.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen följer skollagen och de av barn- och utbildningsnämnden beslutade riktlinjer för skolskjuts. Av riktlinjerna framgår att elev som väljer att gå i en annan skola än den kommunen anvisar kan ha rätt till kostnadsfri skolskjuts om inte en merkostnad uppstår för kommunen. Övriga kriterier för skolskjuts gäller inte enligt skollagen 2010:800 10 kap 32 § 2:a stycket. Det finns prejudikat från Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) om att elevens resa ska handläggas från elevens hem hela vägen till den skola eleven är inskriven i och inte en del av resan.

Motionärerna skriver i motionen att anledningen till att vårdnadshavare väljer en annan skola (både kommunal och fristående) än den anvisade är många men att det primära är att man gör ett aktivt val för man ser att den skola man anvisats till inte erbjuder det man önskar sig om sin framtid. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen anser att alla Luleå kommuns skolor håller en god kvalitet i undervisningen och att eleverna har samma möjlighet att uppnå sina kunskapsmål i sin anvisningsskola som i annan vald skola.

Det innebär också organisatoriska och administrativa svårigheter om Luleå kommun ska stå för kostnaden för en del av resan och vårdnadshavaren för en del.

I motionen står det att Luleå kommun ska "ersätta hela resan om den kan ske till en lägre kostnad än resan till anvisad skola". Detta sker redan idag om eleven är beviljad skolskjuts till den anvisade skolan. Om en elev har beviljad skolskjuts till den anvisade skolan och eleven väljer en annan skola och det inte innebär en högre kostnad för skolskjuts, så beviljas eleven skolskjuts till den valda skolan.

Barn- och utbildningsnämndens har 2024-09-18 § 105 rekommenderat kommunfullmäktige att avslå motionen.

Kommunstyrelsen har 2024-12-02 § 185 rekommenderat kommunfullmäktige att avslå motionen. Vid ärendets hantering reserverar sig Ylva Mjärdell (L) mot beslutet.

Sammanträdet

Fredrik Hjalte (L), Ylva Mjärdell (L) och Thomas Söderström (L) föreslår bifalla motionen.

Maritha Meethz (S), Arne Nykänen (C) och Jonas Brännberg (SAV) föreslår bifalla kommunstyrelsens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelsens förslag och Fredrik Hjalte med fleras förslag mot varandra och finner att kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag.

Beskrivning av ärendet

Skolskjuts är en kostnadsfri rättighet som främst bygger på skollagen (2010:800 kap 10, 32 §, 1:a stycket) vilket ej är att förväxla med en kostnadsneutral rättighet att välja skola. I skollagen står det att elever i grundskola med offentlig huvudman har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafik-förhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem eller som går i en annan kommuns grundskola med stöd av 25 - 27 §§ skollagen. I de fall då det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter ska kommunen även anordna skolskjuts i dessa fall.

Det som styr vilken skola kommunen placerar eleven på är baserad på elevens folkbokföringsadress. Det är den skolan som är elevens anvisningsskola. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen placerar eleverna i anvisningsskolan. Om vårdnadshavaren vill välja en annan skola så görs det via en e-tjänst. Om det är möjligt utifrån organisatoriska och ekonomiska konsekvenser får vårdnadshavaren då ett beslut om elevens placering vid annan kommunal skola. Vårdnadshavarna väljer också skolor med valbar inriktning. Om kommunen själv placerar en elev på en kommunal skola kräver det ett delegationsbeslut från skolchef för grundskolan. Detta beslut ska då redovisas till nämnd. Då blir den placeringen den anvisade kommunala skolan för eleven och denne får skolskjuts om kraven uppfylls.

I dagsläget (läsår 2023-2024) är det 8 127 elever som går i grundskolan i Luleå kommun. Av dessa väljer 2 232 elever en annan skola än den av kommunen anvisade skola (drygt 27 %). 1 048 elever väljer en fristående skola i Luleå kommun (13 %). 1 184 elever väljer en annan kommunal skola (15 %).

Väljer skola	
Annan kommunal skola än den av kommunen anvisade	1 184
Fristående skola	1 048
Totalt	2 232

Av de elever som valt annan skola, är det idag 262 elever som får skolskjuts då de uppfyller kriterierna för skolskjuts till den anvisade skolan och ingen merkostnad uppstår för kommunen.

114 elever har ett avstånd till den valda skolan som uppfyller avståndsgränsen, men där en merkostnad uppstår för kommunen då de valt annan skola än anvisningsskola. Övriga elever (1856) som väljer annan skola, uppfyller inte avståndsgränsen för skolskjuts utifrån de kriterier som gäller för skolskjuts.

Det vanligaste valet av annan skola än anvisad skola, är en annan skola i närområdet och därför uppfylls inte avståndsgränsen. Det är vanligast att välja en annan skola på Björkskatan och Bergnäset där det finns flera skolor, såväl kommunala som fristående. Det var 181 elever till förskoleklass som sökte annan skola, av dessa var det ca 65 % av eleverna som valde en annan skola i närområdet, ca 21 % som valde skola i ett annan upptagningsområde och ca 15 % som valde en skola med en annan inriktning. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen anser att alla Luleå kommuns skolor håller en god kvalitet i undervisningen och att eleverna har samma möjlighet att uppnå sina kunskapsmål i sin anvisningsskola som i annan vald skola.

I riktlinjerna för skolskjuts beslutade av barn- och utbildningsnämnden står det att elev som väljer att gå i en annan skola än den kommunen anvisar kan ha rätt till kostnadsfri skolskjuts om inte en merkostnad uppstår för kommunen. Övriga kriterier för skolskjuts gäller inte vid val av annan skola enligt skollagen 2010:800 10 kap 32 § 2:a stycket.

Överklagningar nationellt gällande skolskjuts till vald skola har skett genom hela domstolen från förvaltningsrätterna till kammarrätterna och till sista instans Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) där deras dom blivit prejudikat. I de ärendena som gått hela vägen till en dom i HFD som reglerar hur handläggningen ska ske för kommunerna i skollagen 10 kap 32 § 2:a stycket finns följande beskrivet: Det får inte uppstå en merkostnad för kommunen till vald skola mot den kostnad kommunen skulle ha haft till den anvisade skolan. Dom (HFD 2013 ref. 77). Kommunen är inte heller skyldig att bevilja bidrag till endast en del av kostnaden för en skolresa. Det vill säga att elevens resa ska handläggas från elevens hem hela vägen till den skola eleven är inskriven i.

Det blir även en organisatorisk svårighet att rent administrativt lösa det om Luleå kommun ska stå för kostnaden för en del av resan och vårdnadshavaren för en del. Om linjetrafik ska användas för skolskjutsen inhandlas ett busskort

som kan användas för hela resan, då ska den kostnaden fördelas mellan vårdnadshavare och kommunen genom procentuell fördelning utifrån färdsträcken eller 50/50. Om färdmedlet för skolskjutsen är taxi och kommunen ska stå för en del av taxikostnaden och vårdnadshavaren för en del, blir det administrativt svårt om det ens går att beräkna den kostnaden. Fakturan ska fördelas och fakturaunderlaget från taxibolagen innehåller tusentals poster. Taxi måste då göra en fördelning av resan i två poster. Taxiresor är också i möjligaste mån sambokade så att flera elever som bor efter färdvägen åker med i bilen, vilket också kompliceras fördelningen. Det finns också elever som åker med flera typer av färdmedel.

En omvärldsspaning har genomförts för att se hur andra kommuner hanterar denna fråga. Omvärldsspaningen visar på att de flesta kommuner följer lagen om skolskjuts vid val av annan skola. Kontroll har skett mot Kalix, Boden, Piteå, Skellefteå, Umeå, Örnsköldsvik, Sundsvall, Gävle, Västerås, Malmö och ingen av dessa kommuner erbjuder skolskjuts till vald skola i annat fall än om det inte innebär organisatoriska eller ekonomiska svårigheter. Större städer har ofta någon form av skolkort i linjetrafiken som alla elever får oavsett var det bor.

Beslutsunderlag

- Motion (L) om delfinansierad skolskjuts, KLF Hid: 2024.3655
- Barn- och utbildningsnämndens beslut 2024-09-18 § 105, KLF Hid: 2024.8174
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2024-11-04 § 185, KLF Hid: 2024.9640
- Kommunstyrelsens beslut 2024-12-02 § 292, KLF Hid: 2024.11687

Beslutet skickas till

Motionärerna

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen